STRESZCZENIE

dysertacji doktorskiej

„Grupy rekonstrukcji historycznych jako podmiot aktywności politycznej”.

Dysertacja doktorska napisana w dyscyplinie nauk politycznych i administracji.
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, Instytut Nauk Politycznych.
Praca napisana pod naukową opieką prof. Selima Chazbijewicza.
Promotor pomocniczy dr. Katarzyna Maciejewska-Mieszkowska.

Grupy rekonstrukcji historycznej są współcześnie organizacjami coraz bardziej rozpoznawalnymi i aktywnymi zarówno w Polsce jak i na świecie. W Polsce termin „rekonstrukcja historyczna” zaczęto stosować powszechnie od 2000 r., a za jego spopularyzowanie odpowiedzialne są w dużej mierze osoby zajmujące się rekonstrukcją dwudziestowieczną, ze szczególnym uwzględnieniem II wojny światowej. Pojęcie „rekonstrukcja” potocznie, kojarzone jest z procesem wytwarzania (dzięki współcześnie dostępnym materiałom i technologiom) replik zachowanych obiektów kultury minionych epok, przy czym słowo replika jest tutaj terminem kluczowym. Zasadniczym celem badawczym wskazanej dysertacji jest podkreślenie roli i znaczenia grup rekonstrukcji historycznych w polskiej przestrzeni polityczno-społecznej.

Ramy chronologiczne dysertacji obejmują okres od drugiej połowy lat 90. XX w. do 2018 r. Analizowany okres badawczy jest istotny, ponieważ w tym przedziale czasowym odbywał się intensywny rozwój ruchu rekonstruktorskiego w Polsce. Polityczno-społeczna rola ruchu rekonstrukcji historycznej, jako zjawiska obecnego na współczesnej scenie politycznej, pozostaje zagadnieniem nowym i niezbadanym. Głównym celem dysertacji jest odpowiedź na pytanie jaką rolę i znaczenie mają grupy rekonstrukcji w polskiej przestrzeni polityczno-społecznej. Hipoteza badawcza dysertacji brzmi: sukcesywny rozwój grup rekonstrukcji historycznych w latach 1992-2018 spowodował, iż stały się one istotnym uczestnikiem polskiej sceny politycznej. Dodatkowo w dysertacji postawiono następujące hipotezy pomocnicze: terminologia dotycząca badań nad ruchem rekonstrukcji historycznej w ujęciu politologicznym wymaga wypracowania aparatu pojęciowego; grupy rekonstrukcji historycznych są aktywnym

uczestnikiem życia społecznego struktur lokalnych; nowe media są istotnym narzędziem komunikacji grup rekonstrukcji z innymi grupami oraz społeczeństwem.

Charakter przeprowadzonych badań jest złożony i wielowymiarowy, co wynika z faktu, że analizowane zjawisko jest interdyscyplinarne. W dysertacji, w celu weryfikacji postawionych hipotez, przyjęto następujące metody badawcze: systemową, obserwacji, behawioralną, ilościową, a także historyczną. Przedstawiona rozprawa składa się ze wstępu, czterech rozdziałów o układzie chronologicznym, zakończenia oraz rozbudowanego aneksu. Pierwszy rozdział pt. Historia powstania grup rekonstrukcji historycznych w Polsce koncentruje się na odpowiedzi na następujące pytania badawcze: jaka jest geneza grup rekonstrukcji historycznych?, jakie są kategorie grup rekonstrukcji historycznych?, kim są rekonstruktorzy historyczni? oraz jakie są motywy uczestnictwa w grupach rekonstrukcji historycznych? Rozdział pierwszy ma charakter teoretyczny, istotną kwestię stanowiło usystematyzowanie pojęć: rekonstrukcja historyczna, odtwórstwo historyczne oraz rekonstruktor historyczny. W tej części pracy przedstawiona została także geneza ruchu rekonstruktorskiego oraz typologia grup rekonstrukcji historycznych.

Drugi rozdział pracy pt. Grupy rekonstrukcji historycznych wobec bieżącej polityki państwa polskiego ma na celu określenie miejsca grup rekonstrukcji historycznych na polskiej scenie politycznej. Wobec powyższego postawiono trzy pytania badawcze: jaką rolę pełnią grupy rekonstrukcji historycznych w przestrzeni publicznej?, jak kształtują się relację między grupami rekonstrukcji historycznych a wydarzeniami politycznymi? oraz jaką rolę mają pełnić grupy rekonstrukcji historycznej w strategii obrony narodowej? Przeprowadzona analiza pozwoliła stwierdzić, iż środowisko odtwórców historycznych bez względu na formę, w jakiej prowadzi swoją działalność zajmuje ważne miejsce w przestrzeni publicznej. Wyrazem tego jest współpraca z administracją rządową i samorządową, instytucjami kultury, stowarzyszeniami, szkołami i przedsiębiorstwami. Poprzez swoją aktywność realizują w przestrzeni publicznej istotne funkcje społeczne. Głównie aktywizują lokalne grupy społeczne, realizują funkcję edukacyjną i wychowawczą w zakresie kreowania polityki historycznej państwa, a także znacząco wpływają na rozwój kultury politycznej obywateli. Przeprowadzone na potrzeby dysertacji badania pozwoliły stwierdzić, iż blisko 85% badanych rekonstruktorów deklarowało w 2014 r. konserwatywne preferencję wyborcze. W rozdziale tym zwrócono również uwagę na rolę grup rekonstrukcji historycznej w strategii obrony narodowej.

Trzeci rozdział pt. Poglądy polityczne członków grup rekonstrukcji historycznych reprezentowane na podstawie zasobów internetowych określa preferencje polityczne rekonstruktorów. W powyższym rozdziale, postawiono następujące pytania badawcze: w

jakimi stopniu udział rekonstruktorów w środowisku odtwórczym przekłada się na ich świadomość polityczną?, które z cech ruchu rekonstrukcji wskazują, że może on być nowym ruchem polityczno-społecznym?, jaki wpływ na politykę historyczną państwa mają grupy rekonstrukcji historycznych? Szczegółowej analizie poddano profile 7 grup rekonstrukcji historycznych aktywnych na portalu Facebook. Badanie to pozwoliło ustalić, że grupy te na swoich profilach zasadniczo nie odnoszą się wprost do kwestii politycznych. Dominującą tematyką są relacje z wydarzeń, w których członkowie grup uczestniczyli jako rekonstruktorzy. Mimo to rekonstruktorzy nawiązują do rzeczywistości politycznej odnosząc się do komentarzy medialnych na temat ich aktywności w przestrzeni publicznej.

W ostatnim rozdziale: Działalność wybranych grup rekonstrukcji w województwie podlaskim, skoncentrowano się na analizie szczegółowej dwóch grup rekonstrukcji historycznych, 10 pułku ułanów litewskich oraz 9 pułku strzelców konnych. W badaniach zwrócono szczególną uwagę nad istotę i zasady ich funkcjonowania jako typowych grup rekonstrukcji z okresu II wojny światowej. W tej części pracy postawiono następujące pytania badawcze: w jaki sposób konstytuują się grupy rekonstrukcji historycznych?, w jakim stopniu członkostwo w grupach rekonstrukcji historycznych przekłada się na ich aktywność polityczno-społeczną?, jakie preferencje polityczne dominują wśród rekonstruktorów?, w jakim zakresie i w jakiej roli funkcjonują grupy rekonstrukcji historycznych w lokalnej przestrzeni polityczno-społecznej? Na podstawie badań przeprowadzonych na powyższych grupach rekonstrukcji podjęto próbę ustalenia istoty mechanizmów działania rekonstruktorów w przestrzeni politycznej. Szczególnie skoncentrowano się na zbadaniu ich świadomości politycznej oraz preferencji politycznych.

Uzupełnieniem wyników badań przedstawionych w czwartym rozdziale, jest aneks zawierający szczegółowe wyniki przeprowadzonych ankiet. Dysertację zamyka zakończenie zawierające kompleksowe wnioski z przeprowadzonej analizy teoretyczno-empirycznej oraz konkluzje dotyczące weryfikacji postawionych hipotez badawczych. W tej części rozprawy odniesiono się także do uzyskanych wyników badań z punktu widzenia ich wartości poznawczych i pragmatycznych w aspekcie analiz politologicznych. Zasadniczym ustaleniem wynikającym z badań empirycznych jest stwierdzenie, że grupy rekonstrukcji historycznej są istotnym uczestnikiem życia politycznego i społecznego wspólnot lokalnych. Stają się aktywnymi uczestnikami sceny politycznej oraz, że aspirują coraz częściej do roli aktora politycznego.